

Söz, fikir və ifadə azadlığı demokratiyanın başlıca prinsiplərindəndir

Ulu Öndərin 1998-ci il avqustun 6-da imzaladığı fərmanla mətbuat üzərində senzura ləğv edildi

Ulu Öndər Heydər Əliyevin 1993-cü ildə xalqın tələbi ilə hakimiyyətə gəlməsi, dövlətin mətbuat siyasətində də yeni mərhələnin başlanğıcı oldu. Ümummilli Lider Heydər Əliyev qeyd edirdi ki, demokratiya yolunu seçən Azərbaycan üçün azad sözün, azad mətbuatın inkişafı zamanın ən mühüm tələblərindəndir. Mətbuata düzgün münasibət, onun problemləri ilə daim məşğul olmaq dövlət quruculuğunun mühüm bir sahəsidir. Ulu Öndər mətbuatda sərt, ziddiyyətli meylləri görən kimi dərhal buna reaksiya verir, problemlərin çəvik şəkildə və yerində həllinə nail olurdu.

1995-ci ildə Ümummilli Liderin birbaşa rəhbərliyi ilə hazırlanan Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasında söz və məlumat azadlığı təsbit olundu. Konstitusiyanın 47-ci maddəsində göstərilir ki, hər kəsin fikir və söz azadlığı var. Heç kəs öz fikir və əqidəsini açıqlamağa və ya fikir və əqidəsindən dönməyə məcbur edilə bilməz. İrqi, milli, dini, sosial ədavət və düşmənçilik oyadan təşviqata və təbliğata yol verilmir. Konstitusiyanın 50-ci maddəsində isə deyilir ki, hər kəsin istədiyi məlumatı qanuni yolla axtarmaq, əldə etmək, ötürmək, hazırlamaq və yaymaq azadlığı vardır. Kütləvi informasiyanın azadlığına təminat verilir. Mətbuatda dövlət senzurası qadağandır.

Söz, fikir və ifadə azadlığı demokratiyanın başlıca prinsiplərindəndir

Ulu Öndərin 1998-ci il avqustun 6-da imzaladığı fərmanla mətbuat üzərində senzura ləğv edildi

Söz azadlığı insanın cəmiyyətdə layiqli yerini tapmasına, plüralizmin bərqərar olmasına, ən başlıcası, dövlətin demokratik dəyərlərə söykənməsinə şərait yaradır. Mətbuat azadlığı hər bir ölkədə, ilk növbədə insanların müstəqil düşüncə ifadə etmək arzusunun gerçəkləşdirir, cəmiyyətdə fikir müxtəlifliyinə, aşkarlığa, həqiqəti üzə çıxarmağa imkan verir.

Bu azadlıqlar tam demokratik idarəetmənin qaydaya salınmasında, istənilən siyasi mübahisənin müzakirələr yolu ilə həllinə imkan yaradır.

Tarixin müxtəlif ictimai-siyasi mərhələlərində formalaşmış Azərbaycan mətbuatı xalqa, cəmiyyətə, insana xidmət borcunu həmişə şəərəflə yerinə yetirib. 1991-ci ildə Azərbaycan müstəqilliyini elan etdikdən sonra ölkədə ictimai tələblərə cavab verən, müasir, müstəqil medianın formalaşmasına böyük ehtiyac yarandı. Təəssüf ki, müstəqilliyimizin ilk illərində zəngin ənənələrə və böyük inkişaf yoluna malik olan milli mətbuatımız, demək olar ki, tənəzzül ilə üz-üzə qaldı. O dövrdə yaşananların ağır və arzuolunmaz fəsadları, siyasi hakimiyyətsizlik, müstəqilliyini yenidən elan etmiş dövlətin bir-birinin ardınca aldığı ağır iqtisadi və siyasi zərbələr bütün digər sahələrdə olduğu kimi, mətbuatdan da yan keçmədi. O zaman hakimiyyətdə olanların mətbuata, azad sözlə münasibəti, tənqidi fikirlərə dözümsüzlük totalitar rejimlərdəki yanaşmadan heç də fərqlənmirdi. 1992-ci il aprelin 16-da mətbuat üzərində hərbi senzuranın yaradılması haqqında, eləcə də 1993-cü il aprelin 15-də dövlət sirrinin qorunması haqqında fərmanın imzalanması və bütün informasiya yayımı üzərində nəzarətin tətbiq edilməsi, dövlət sirrinin qorunmasından çox oxaxtkı hakimiyyətin əməllərini gizlətmək məqsədi daşıyırdı. O zaman hakimiyyətdə olanlar elə zənn edirdilər ki, onların əleyhinə olan hər hansı bir informasiyanın, əslində isə, həqiqətin xalqa

çatdırılması bu şəxslərin siyasi iflasına gətirib çıxaracaq.

1993-cü ilin aprel ayında senzuranın tətbiqinin miqyasının genişləndirilməsi və bütün informasiya yayımını əhatə etməsi haqqında verilən sərəncam məlumat azadlığını, jurnalistlərin sərbəst məlumat əldə etmək və yaymaqla bağlı peşə fəaliyyətini ciddi şəkildə məhdudlaşdıraraq Azərbaycan mətbuatının bərbad hala düşməsinə səbəb oldu.

Ulu Öndər Heydər Əliyevin 1993-cü ildə xalqın tələbi ilə hakimiyyətə gəlməsi, dövlətin mətbuat siyasətində də yeni mərhələnin başlanğıcı oldu. Ümummilli Lider Heydər Əliyev qeyd edirdi ki, demokratiya yolunu seçən Azərbaycan üçün azad sözün, azad mətbuatın inkişafı zamanın ən mühüm tələblərindəndir. Mətbuata düzgün münasibət, onun problemləri ilə daim məşğul

olmaq dövlət quruculuğunun mühüm bir sahəsidir. Ulu Öndər mətbuatda sət, ziddiyyətli meyilləri görən kimi dərhal buna reaksiya verir, problemlərin çevik şəkildə və yerində həllinə nail olurdu.

1995-ci ildə Ümummilli Liderin birbaşa rəhbərliyi ilə hazırlanan Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasında söz və məlumat azadlığı təsbit olundu. Konstitusiyanın 47-ci maddəsində göstərilir ki, hər kəsin fikir və söz azadlığı var. Heç kəs öz fikir və əqidəsini açıqlamağa və ya fikir və əqidəsindən dönməyə məcbur edilə bilməz. İrqi, milli, dini, sosial ədavət və düşmənçilik oyadan təşviqatə və təbliğatə yol verilmir. Konstitusiyanın 50-ci maddəsində isə deyilir ki, hər kəsin istədiyi məlumatı qanuni yolla axtarmaq, əldə etmək, ötürmək, hazırlamaq və yaymaq azadlığı vardır. Kütləvi informasiya-

nın azadlığına təminat verilir. Mətbuatda dövlət senzurası qadağandır.

Mətbuat azadlığına verilən yüksək dəyər mətbuatın daha çox azadlıqlar almasına və müstəqil fəaliyyətinə zəmanət verən yeni qərarların qəbulunu şərtləndirirdi. 1998-ci il avqustun 6-da Azərbaycan mətbuatının inkişafında inqilab sayıla biləcək bir hadisə baş verdi. Ulu Öndər Heydər Əliyev "Azərbaycan Respublikasında söz, fikir və məlumat azadlığının təmin edilməsi sahəsində əlavə tədbirlər haqqında" fərman imzaladı. Fərmanda kütləvi informasiya vasitələrinin maddi-texniki durumunun yaxşılaşdırılmasını, onlara dövlət qayğısının artırılmasını nəzərdə tutan, söz, fikir və məlumat azadlığının qorunmasını, siyasi plüralizm prinsiplərinin dönmədən həyata keçirilməsini təmin edən tədbirlər programının ha-

zırlanması, müvafiq qanun layihələri hazırlanarkən və qanunların qəbul edilməsi zamanı Azərbaycanın qoşulduğu beynəlxalq konvensiya və sazişlərdə, Azərbaycan Konstitusiyasında təsbit olunmuş vətəndaşların fikir, söz və məlumat azadlığı müddəalarının əsas prinsiplər kimi rəhbər tutulması öz əksini tapmaqla yanaşı, mətbuatda dövlət sirlərini mühafizə edən Baş İdarənin ləğv olunduğu qeyd edilirdi. Bu isə 1990-cı illərin əvvəllərində ölkəmizdə daha da ciddi şəkildə tətbiq olunmağa başlanmış senzuranın ləğvi demək idi. Bununla da ölkəmizdə mətbuat azadlığının, söz azadlığının, müstəqil mətbuatın inkişafı üçün yeni bir mərhələnin əsası qoyuldu.

2000-ci il iyulun 30-da "Kütləvi informasiya vasitələrinə dövlət qayğısının artırılması sahəsində əlavə

tədbirlər haqqında" Sərəncamla isə KİV-in maddi-texniki təchizatı, söz və məlumat azadlığı sahəsində qarşıya çıxan bir sıra problemlərin qısa zaman kəsiyində aradan qaldırılması ilə bağlı fəaliyyət proqramı hazırlandı. 2001-ci il dekabrın 27-də və 2003-cü il yanvarın 9-da imzalanmış sərəncamlarla qəzetlərin "Azərbaycan" nəşriyyatına olan borcları donduruldu. Bu illər ərzində görülən işlərin nəticəsi olaraq qəzetlərin qeydiyyat proseduru asanlaşdırıldı, KİV-in maddi-texniki təminatı möhkəmləndirildi, azad sözün, mətbuat azadlığının gücləndirilməsi istiqamətində böyük nailiyyətlər qazanıldı.

Azərbaycan mətbuatı indi özünün yüksəliş mərhələsinə yaşayır. Hazırda respublikada çoxlu sayda müxtəlif qəzet və jurnallar nəşr olunur, elektron mətbuat, saytlar fəaliyyət göstərir.

Ulu Öndərin müstəqil mətbuatın formalaşması və inkişafına xidmət edən siyasəti bu gün Prezident İlham Əliyev tərəfindən uğurla davam etdirilir. Ölkəmizdə söz və mətbuat azadlığına, kütləvi informasiya vasitələrinə ön yüksək səviyyədə diqqət və qayğı göstərilir. Azərbaycanın artan iqtisadi imkanları mətbuatın inkişafı yolundakı çətinliklərin aradan qaldırılmasına, onun aktual problemlərinin həllinə şərait yaradır. Prezident İlham Əliyevin 2008-ci il 31 iyul tarixli sərəncamı ilə "Azərbaycan Respublikasında kütləvi informasiya vasitələrinin inkişafına dövlət dəstəyi Konsepsiyası"nın təsdiq edilməsi, 2009-cu il aprelin 3-də Prezident yanvarın Kütləvi İnformasiya Vasitələrinə Dövlət Dəstəyi Fondunun yaradılması azad medianı inkişaf etdirmək, mətbuatın maddi-texniki bazasını möhkəmləndirmək, jurnalistlərin sosial vəziyyətini yaxşılaşdırmaq məqsədilə atılan mühüm addımlardandır. KİV-ə birdəfəlik yardımların ayrılması, mətbuat işçilərinin sosial müdafiəsinin gücləndirilməsi tədbirləri, mətbuata və bu sahədə çalışanlara dövlət tərəfindən göstərilən qayğının tərkib hissəsidir.